

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

رساله علمی سطح (۳)

نقش روحانیت در پالایش جامعه از خرافات

استاد راهنما

حجه الاسلام و المسلمین عبدالحمید فلاح نژاد

استاد مشاوره

حجه الاسلام و المسلمین عبدالمجید مقامی

نگارنده

شهریار محمدی

۱۳۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

این اثر ناچیز را به پیشگاه با عظمت قطب دائره امکان ، آرزوی صالحان

مظهر « غایه آمال العارفين » امام زمان (عجله الله تعالی فرجه الشریف)

تقدیم می نمایم.

« سپاس و تشکر »

« من لم يشكر المنعم من المخلوقين لم يشكر الله عزوجل »

اینجانب بر خود لازم می دانم مراتب سپاس، تشکر و قدردانی خود را از زحمات

و راهنمایی های اساتید بزرگوار راهنما و مشاور جناب آقایان

حضرت حجه الاسلام و المسلمین عبدالحمید فلاح نژاد

و حضرت حجه الاسلام و المسلمین عبدالمجید مقامی

و از مسئولین محترم مدارج علمی حوزه علمیه قم و کلیه کسانی که در تدوین

این رساله بنده را راهنمایی و یاری نمودند ، اعلام نمایم

امید است این تلاش مرضی حضرت حق و امام زمان (عج الله تعالی فرجه الشریف)

واقع باشد.

« چکیده »

یکی از وظایف اصلی انبیاء الهی مقابله با کج اندیشی و خرافات بوده است . روحانیت بعنوان جانشینان بی بدیل و وارثان انبیاء الهی نیز عهده دار این وظیفه ی مهم هستند. کم توجهی به جایگاه و نقش کلیدی روحانیت در مواجهه با خرافات و همچنین کم توجهی به خطر خرافات دینی و شیوه های برخورد با آن ، ضروری به نظر آمد که رساله ای با عنوان نقش روحانیت در پالایش جامعه از خرافات نگاشته شود. برای بدست آوردن نتایج فوق سه مرحله عمده مدنظر بود که مهمترین اهداف این رساله راتشکیل می دهد : ۱- شناخت جایگاه روحانیت از منظر روایات و تأثیر رواج عقلگرایی و فرهنگسازی در جامعه توسط روحانیت تا اهمیت این جایگاه و مسئولیت پذیری آن مشخص شود . ۲- شناخت دقیق خرافه با ارائه تعریف جامع ، مترادفات و اقسام خرافات ، علل و ریشه خرافات از دیدگاه اسلام و غرب ، پیامدها و آسیب های خرافات ، و اهداف مروجین خرافات. ۳- آشنایی با شیوه ی مبارزه با خرافات از منظر قرآن و انبیاء و اولیاء الهی و علمای اسلام و ارائه شیوه های نوشتاری و گفتاری و رفتاری، تا با مسلح شدن به این شیوه ها بتوان برخوردی حساب شده و عالمانه با هجمه روز افزون خرافات داشت . برای کسب این دستاوردها از روش اسناد نوشتاری و سامانه های رایانه ای و نرم افزارهای علمی استفاده شده است

واژگان کلیدی: خرافه ° جهل زدایی- روحانیت ° اسطوره- پالایش ° جامعه

« فهرست مطالب »

فصل اول: مفاهیم و کلیات	۱
مقدمه	۱
گفتار اول: کلیات	۲
بیان مسئله و تعیین قلمرو آن	۲
سؤالات تحقیق	۲
فرضیه تحقیق	۳
اهداف و فواید تحقیق	۳
پیشینه تحقیق و امتیاز این پژوهش	۴
کاربرد نتایج تحقیق	۵
ضرورت تحقیق	۵
روش پژوهش	۶
گفتار دوم: مفاهیم	۷
الف - معنای لغوی خرافه	۷
ب- معنای اصطلاحی خرافه	۸
ج- واژگان مرتبط با خرافه	۱۱
۱- خرافه و کذب	۱۱

- ۲- خرافه و اساطیر ۱۲
- فرق خرافه با اسطوره ۱۳
- فرق اسطوره با افسانه ۱۳
- ۳- خرافه و بدعت ۱۴
- ۴- خرافه و باطل ۱۴
- ۵- خرافه و تقلب ۱۴
- ۶- خرافه و اراجیف ۱۵
- د- دسته بندی خرافات ۱۵
- فصل دوم: علل و پیامدها و اهداف در خرافات ۱۸
- مقدمه ۱۹
- گفتار اول : علل و ریشه خرافات از دیدگاه اسلام ۱۹
- ۱- جهل و نادانی ۲۰
- ۲- تقلید کورکورانه ۲۲
- گفتار دوم : علل و ریشه خرافات از دیدگاه غرب ۲۵
- ۱- خرافات از نظر روانشناختی ۲۷
- ۲- خرافات از نظر جامعه شناختی ۳۰
- گفتار سوم : پیامدها و آسیب های خرافه پرستی ۳۴
- ۱- خرافات و خلوص زدایی از دین ۳۵

- ۳۷..... ۲- خرافات زمینه ساز سست باوری و دین گریزی
- ۴۱..... ۳- خرافات زمینه ساز عقب ماندگی علمی
- ۴۲..... گفتارچهارم : اهداف مروجان خرافه پرستی
- ۴۲..... الف ° عوامل کلان.....
- ۴۳..... ۱-فرقه های انحرافی.....
- ۴۵..... ۲-استعمارگران.....
- ۴۷..... ۳- حکومت ها.....
- ۴۹..... ب- عوامل خرد.....
- ۴۹..... ۱-سوءاستفاده مادی.....
- ۵۱..... ۲- سوء استفاده اخلاقی.....
- ۵۳..... فصل سوم : شیوه های مبارزه با خرافه گرایی.....
- ۵۴..... مقدمه.....
- ۵۴..... گفتاراول: شیوه های قرآن درمقابله بابعضی خرافات.....
- ۵۶..... ۱- پیروی ازپیشینیان.....
- ۵۸..... ۲- تطییر.....
- ۶۳..... گفتاردوم: شیوه های انبیاء الهی درمقابله بابعضی خرافات.....
- ۶۵..... ۱- تنجیم.....
- ۶۸..... ۲- عطسه.....

- ۳- التمام ۷۰
- گفتار سوم: شیوه های امامان معصوم در مقابله با بعضی خرافات ۷۲
- ۱- یام سعدونحس ۷۲
- ۲- غلوگرایان ۷۶
- ۳- بدعت گزاران ۸۱
- فصل چهارم : روحانیت و خرافه زدایی ۸۸
- مقدمه ۸۹
- گفتار اول: جایگاه روحانیت در تبیین و نشر معارف و باورهای درست از منظر روایات ۹۰
- گفتار دوم : نقش روحانیت در رواج عقلگرایی در جامعه ۹۳
- ۱- اهمیت عقل از منظر قرآن کریم ۹۵
- ۲- اهمیت عقل از منظر روایات ۹۹
- گفتار سوم : سیره علماء و بزرگان در مبارزه با خرافات ۱۰۱
- گفتار چهارم : شیوه های روحانیت در مبارزه با خرافات ۱۱۲
- الف ° شیوه های گفتاری ۱۱۵
- ۱- شیوه گفتاری در رسانه ها ۱۱۵
- ۲- شیوه گفتاری در سایر نهادهای اجتماعی ۱۱۷
- ب- شیوه های نوشتاری ۱۱۸
- ج- شیوه های رفتاری ۱۲۰

- گفتار پنجم : موانع مقابله جدی با خرافات ۱۲۲
- ۱- اتکاء به تسامح در ادله سنن ۱۲۲
- ۲- اتکاء به تسامح در تعظیم به شعائر دینی - مذهبی ۱۲۳
- ۳- موضوع شناسی ناقص ۱۲۴
- ۴- ضعف مطالعات تاریخی ۱۲۵
- ۵- تجربه های ناگوار ۱۲۶
- ۶- تساهل بزرگان ۱۲۸
- ۷- شجاعت سوزی ۱۲۸
- ۸- هیمنه عوام ۱۲۹
- نتیجه گیری ۱۳۳
- منابع ۱۳۶